

POSTANOWIENIE

Dnia 19 września 2014 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Zbigniew Ciechanowicz (spr.)

Sędziowie: SO Violetta Osińska

SO Sławomir Krajewski

po rozpoznaniu w dniu 19 września 2014 roku w Szczecinie na posiedzeniu niejawnym

spraw z wniosków dłużniczek S. S. i E. L.

przy udziale wierzyciela Wojewódzkiej (...) w S.

o obniżeniu wysokości opłat egzekucyjnych

na skutek zażalenia zastępcy Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie D. D. (1) D. na pkt V i VI postanowienia Sądu Rejonowego Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 7 kwietnia 2014 r. w sprawie o sygn. akt IX Co 694/14

postanawia:

zmienia zaskarżone postanowienie w pkt V i VI w ten sposób, że wnioski dłużniczek oddala.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 7 kwietnia 2014 r. Sąd Rejonowy Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie na podstawie art. 219 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc połączył sprawę z wniosku dłużniczek S. S. i E. L. o obniżenie wysokości opłat egzekucyjnych, prowadzoną pod sygnaturą akt IX Co 694/14 ze sprawą z wniosku dłużniczek S. S. i E. L. o obniżenie wysokości opłat egzekucyjnych, prowadzoną pod sygnaturą akt IX Co 1365/14 i prowadził te sprawy dalej łącznie pod sygnaturą akt IX Co 694/14 celem łącznego ich rozpoznania i rozstrzygnięcia; (pkt I); uchylił w całości postanowienia Zastępcy Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie D. D. (1) D. wydane w sprawie KM 6965/09 w dniach 04 i 26 lutego 2014 r. (pkt II); uchylił czynność Zastępcy Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie D. D. (1) D. w sprawie KM 6965/09 z dnia 30 grudnia 2013 r. – wezwanie dłużniczek do zapłaty należności w zakresie dotyczącym opłaty egzekucyjnej w kwocie 9.320,53 zł (pkt III); zmienił punkt 2 postanowienia Zastępcy Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie D. D. (1) D., wydanego w sprawie KM 6965/09 w dniu 20 grudnia 2013 r. w ten sposób, że wysokość opłaty stosunkowej z art. 49 ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji ustalić na kwotę 3.111,06 zł (pkt IV); obniżył opłatę stosunkową, ustaloną w punkcie 2 sentencji postanowienia Zastępcy Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie D. D. (1) D., wydanym w sprawie KM 6965/09 na podstawie art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji ustalić na kwotę 820,75 zł do kwoty 352,17 zł (pkt V); obniżył opłatę stosunkową, ustaloną w punkcie 2 sentencji postanowienia Zastępcy Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie D. D. (1) D., wydanym w sprawie KM 6965/09 na podstawie art. 49 ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji na kwotę 3.111,06 do kwoty 176,08 zł (pkt VI).

W uzasadnieniu Sąd Rejonowy podkreślił, iż wniosek dłużniczek o obniżenie wysokości opłat egzekucyjnych okazał się zasadny. Wskazał, iż stosownie do regulacji art. 49 ust. 7 zdanie pierwsze ustawy dłużnik może złożyć wniosek o

obniżenie wysokości opłat, o których mowa w ust. 1 i 2. Zgodnie z dyspozycją art. 49 ust. 9 ustawy do wniosku tego stosuje się odpowiednio przepisy art. 767 – 767⁴ kpc, które to przepisy regulują problematykę wniesienia skargi na czynności komornika. Zgodnie z regulacją przepisu art. 49 ust. 8 ustawy wniosek, o którym mowa w ust. 7, wnosi się w terminie 7 dni od dnia uzyskania informacji o ściągnięciu opłaty albo od dnia doręczenia postanowienia, o którym mowa odpowiednio w ust. 3 albo ust. 4, a zgodnie z regulacją art. 49 ust. 10 po rozpoznaniu wniosku, o którym mowa w ust. 7, sąd może, uwzględniając w szczególności nakład pracy komornika lub sytuację majątkową wnioskodawcy oraz wysokość jego dochodów, obniżyć wysokość opłat, o których mowa w ust. 1 i 2.

Sąd Rejonowy co prawda podkreślił, iż z akt sprawy KM 6965/09 wynika, że, Komornik podjął szereg czynności zmierzających do przeprowadzenia skutecznej egzekucji, nie były to jednak żadne nadzwyczajne czynności wymagające zwiększonego nakładu pracy Komornika, lecz czynności standardowe. Ponadto, egzekucja odbywała się właściwie tylko poprzez wpłaty własne dłużniczek. Nie można w sytuacji dokonywania wpłat własnych przez dłużnika stwierdzić szczególnego nakładu pracy komornika, mającego przemawiać za nieuwzględnieniem wniosku dłużnika o obniżenie opłat.

Ponadto, sytuacja majątkowa dłużniczek przemawia za uwzględnieniem ich wniosków. Jak wynika z uzasadnienia wniosków, dołączonych do nich dokumentów oraz akt sprawy KM 6965/09, S. S. pracuje na podstawie umowy zlecenia w hipermarkecie (...), gdzie osiąga dochód w wysokości około 400 – 500 zł miesięcznie. Otrzymuje również alimenty na córkę w wysokości 450 zł miesięcznie, skoro jednak są to alimenty, środki te powinny służyć wyłącznie zaspokojeniu potrzeb dziecka, a nie spłacie opłat na rzecz Komornika. Dłużniczka E. L. nie pracuje, pozostaje na utrzymaniu męża, który osiąga dochód w wysokości 1.500,00 zł miesięcznie. Mają oni na utrzymaniu sześciolatniego syna. Zdaniem Sądu Rejonowego oczywistym jest biorąc pod uwagę wysokość dochodów dłużniczek, a w przypadku E. L. ich brak, jak również obecne koszty bieżącego utrzymania, ceny towarów i usług, iż nie będą one w stanie uregulować opłat egzekucyjnych w wysokości ustalonej w postanowieniu z dnia 20 grudnia 2013 r., nawet po częściowej zmianie tej wysokości przez Sąd w niniejszym postanowieniu.

Zażalenie na powyższe postanowienie wywiodła komornik wnosząc o jego zmianę w części poprzez uchylenie pkt V i VI sentencji i ustalenie wysokości opłat stosunkowych zgodnie z przepisami.

W uzasadnieniu skarżąca wskazała, iż komornik wykonuje czynności na własny rachunek. Zdaniem organu egzekucyjnego sąd w ogóle nie uznał, iż opłaty stosunkowe obciążające dłużniczki są następstwem po pierwsze roszczenia wierzyciela o jego zaspokojenie, a przy braku dobrowolnego spełnienia tego świadczenia w terminie są asumptem do wszczęcia postępowania egzekucyjnego po uzyskaniu przez wierzyciela tytułu wykonawczego. W konsekwencji dłużniczki na przestrzeni wielu lat miały dużo sposobności do dobrowolnego spełnienia świadczenia, czego jednak nie uczyniły, natomiast co nastąpiło dopiero na skutek czynności komornika. Komornik wskazywała, iż Sąd dezawuuując czynności komornika dokonane na przestrzeni blisko 4,5 letniego postępowania egzekucyjnego stwierdza, iż nie były to nadzwyczajne czynności wymagające zwiększonego nakładu pracy komornika, lecz czynności standardowe. Wskazał, iż instytucja miarkowania, o której stanowi art. 49 ust. 7 uoksie jest instytucją, która może być stosowana przez sąd w wypadkach szczególnie uzasadnionych co potwierdza stanowisko orzecznictwa i doktryny, a więc a contrario nie może być nadużywana, bądź stosowana jakoby z urzędu w przypadku a każdorazowego wniosku. W niniejszym stanie faktycznym sąd w ogóle pomija okoliczność, że dłużniczki podnosząc swoją „ścieżką sytuację finansową” spełniły świadczenie na rzecz wierzyciela w wysokości 38.000 zł i uczyniły to w toku egzekucji, a przede wszystkim na skutek działań egzekucyjnych komornika. Logicznym zdaje się więc wniosek, że dłużniczki posiadają środki finansowe.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie okazało się uzasadnione doprowadzając do zmiany zaskarżonego postanowienia i oddalenia wniosku o obniżenie opłaty stosunkowej.

Koszty postępowania egzekucyjnego przed komornikiem ustala sam komornik, kierując się przesłankami określonymi w art. 98 i następnym kpc i art. 770 kpc. Szczegółowe składniki tych kosztów ustalone zostały ustawą z dnia 29 sierpnia 1997r. o komornikach sądowych i egzekucji (...)I tak, obejmują one zwrot wydatków poniesionych przez komornika (art. 39 i następne), do których należą m. in. należności biegłych, koszty ogłoszeń w pismach, koszty transportu specjalistycznego, przejazdu poza miejscowość, która jest siedzibą komornika, koszty doręczenia środków pieniężnych przez pocztę lub przelewem bankowym, jak również opłaty egzekucyjne (art. 43 i nast.), tj. opłaty za prowadzenie egzekucji oraz za inne czynności egzekucyjne.

Zgodnie z art. 49 powyższej ustawy w sprawach o egzekucję świadczeń pieniężnych w sprawach o egzekucję świadczeń pieniężnych komornik pobiera od dłużnika opłatę stosunkową w wysokości 15% wartości wyegzekwowanego świadczenia, jednak nie niższej niż 1/10 i nie wyższej niż trzydziestokrotna wysokość przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego. Jednakże w przypadku wyegzekwowania świadczenia wskutek skierowania egzekucji do wierzytelności z rachunku bankowego, wynagrodzenia za pracę, świadczenia z ubezpieczenia społecznego jak również wypłacanych na podstawie przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, zasiłku dla bezrobotnych, dodatku aktywizacyjnego, stypendium oraz dodatku szkoleniowego, komornik pobiera od dłużnika opłatę stosunkową w wysokości 8% wartości wyegzekwowanego świadczenia, jednak nie niższej niż 1/20 i nie wyższej niż dziesięciokrotna wysokość przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego (ust. 1). W sprawach wymienionych w ust. 1 komornik ściągą opłatę od dłużnika proporcjonalnie do wysokości wyegzekwowanego świadczenia (ust.1a).

W realiach niniejszej sprawy, w związku z umorzeniem postępowania i ustaleniem opłaty egzekucyjnej na podstawie ww. art. 49 ust. 1 i 2 istotnego znaczenia nabiera ust. 7 i nast. powyższego przepisu zgodnie z którym dłużnik może złożyć wniosek o obniżenie wysokości opłat, o których mowa w ust. 1 i 2 (...). Wniosek, o którym mowa w ust. 7, wnosi się w terminie 7 dni od dnia uzyskania informacji o ściągnięciu opłaty albo od dnia doręczenia postanowienia, o którym mowa odpowiednio w ust. 3 albo ust. 4 (ust. 8).. Do wniosku, o którym mowa w ust. 7, stosuje się odpowiednio przepisy art. 767- 767⁴ Kodeksu postępowania cywilnego (ust. 9). Po rozpoznaniu wniosku, o którym mowa w ust. 7, sąd może, uwzględniając w szczególności nakład pracy komornika lub sytuację majątkową wnioskodawcy oraz wysokość jego dochodów, obniżyć wysokość opłat, o których mowa w ust. 1 i 2 (ust. 10).

A zatem, dokonując oceny wniosku, sąd winien baczyć z jednej strony, że komornik otrzymane we wszystkich prowadzonych przez siebie postępowaniach opłaty egzekucyjne przeznaczać ma na pokrycie ogólnych kosztów działalności egzekucyjnej. Opłata egzekucyjna jest bowiem daniną publiczną, czyli świadczeniem publicznoprawnym uiszczanym z tytułu i w ramach realizacji zadań publicznych Państwa, a nie zapłatą za wykonanie poleceń wierzyciela. Stanowiąc jeden z rodzajów opłat sądowych ma charakter należności przymusowej, określonej normatywnie co do wysokości, sposobu ustalania i pobierania. Charakterystyczną jej cechą jest to, że nie odpowiada rzeczywistej wartości czynności lub świadczeń podlegających opłacie ani kosztom danego postępowania egzekucyjnego. Z drugiej strony winien uwzględniać, że ustawa nie zakłada, że każde postępowanie egzekucyjne ma przynosić komornikowi „dochód”, ani nawet, że każde postępowanie egzekucyjne będzie się „bilansować”, tj. komornik otrzyma dokładnie tyle, ile wynosiły jego wydatki w tym postępowaniu. Skoro nie jest wykluczone obciążenie komornika pewnymi kosztami, skoro zgodnie z konstrukcją opłaty jako „ryczałtowego” zwrotu kosztów i wynagrodzenia komornika dopuszczalne jest, aby komornik otrzymał kwotę wyższą niż jego wydatki, to możliwa jest również sytuacja odwrotna, polegająca na braku należytego zwrotu kosztów. (...)w wyroku z dnia (...),(...)wskazał, „iż trudno nie zauważyć, że ustawodawca w żaden sposób nie określił, co oznacza wysokość opłaty stosunkowej „odpowiednia” do (...) nakładu jego pracy (...). Powołane normy - choć mogłyby łagodzić rygor pobierania opłaty stosunkowej od dłużnika, który dobrowolnie zaspokoił roszczenia wierzyciela - w istocie nastroją szczególne trudności. Nie sposób na ich gruncie przewidzieć, jaka może być opłata stosunkowa w sytuacji, w której komornik w ogóle nie wyegzekwował świadczenia, (...) nie da się bowiem w tej sytuacji zmierzyć „nakładu pracy”. Zresztą nawet jeśli „nakład pracy” został w jakiś sposób określony i „wyceniony”, to nie ma żadnych wskazań, czy „odpowiednia” opłata stosunkowa oznacza równowartość „wyceny” czy też pewną (i jaką konkretnie) część tej wartości”.

W świetle powyższego w ocenie Sądu Okręgowego obniżenie opłaty stosunkowej wymaga - co oczywiste - pochylenia się na konkretnymi okolicznościami sprawy, ale też baczenia, iż instytucja ta nie miała z założenia stanowić reguły i być uruchamiana każdorazowo w przypadku złożenia wniosku opartego o ww. art. 49 ust. 7. Przesłankami do obniżenia wniosku winien bowiem być nieznaczny nakład pracy komornika lub trudna sytuację majątkową wnioskodawcy oraz wysokość jego dochodów.

Analiza akt sprawy wskazuje, że o ile organ egzekucyjny samodzielnie wyegzekwował kwotę 945 zł (zajęcie wierzytelności z (...)) pozostała część tj. 6400 zł pochodziła z wpłat własnych dłużniczki – to jednak postępowanie prowadził od kwietnia 2009 r. W jego trakcie dokonał szeregu czynności, które – czego nie można wykluczyć - doprowadzały właśnie do dobrowolnych wpłat. I tak, zajął wierzytelność dłużniczki w (...)(2009r.), zwrócił się o udostępnienie danych z (...), wystosował do (...) Ośrodka (...) w S. zapytanie o właściciela nieruchomości, po ustaleniu majątku dłużniczki w postaci pojazdu złożył wniosek o dokonanie wpisu w rejestrze pojazdu, zwrócił się do (...) o udostępnienie danych osobowych, wezwał dłużniczki do wskazania mienia, dokonał czynności terenowych w miejscu zamieszkania dłużniczki (06.11.2009), złożył wniosek o wydanie zaświadczenia o wpisie podmiotu jako zastawcy w rejestrze zastawów, ponownie dokonał zajęcia wierzytelności w (...) (2011 r.), złożył wniosek o udostępnienie danych ze zbiorów (...), wezwał dłużniczki do spłaty należności, złożył kolejny wniosek o udostępnienie informacji z (...), wezwał dłużniczki do wskazania mienia, wezwał dłużniczki do złożenia wyjaśnień, zwrócił się do (...) S. o udostępnienie danych, w dniu 13.02.2012 r. dokonał czynności terenowych, podjął działania w (...) celem ustalenia ksiąg wieczystych w których jako właściciel wpisane są dłużniczki, ponownie wzywał dłużniczki celem złożenia wyjaśnień uzyskując oświadczenie w trybie art. 801 k.p.c., dokonał zajęcia wierzytelności w (...) (2013 r.) uzyskując środki z nadpłaty podatku zaś 20.12.2013 r. w końcu umorzył postępowanie na wniosek wierzyciela.

W świetle powyższego zdaniem Sądu Okręgowego nakład pracy komornika – pomimo, iż nie doprowadził do wyegzekwowania przez sam organ egzekucyjny należności, to jednak niewątpliwie przyczynił się do wyegzekwowania należności poprzez spłatę wierzyciela. Komornik systematycznie podejmował czynności celem ustalenia ruchomości bądź nieruchomości dłużniczek nadających się do egzekucji. Przesyłał liczne zapytania, zajęcia komornicze i wezwania do samych dłużniczek. Przez okres ponad 4 lat był zaangażowany w prowadzoną egzekucję również poprzez rozliczanie wpłat bezpośrednich od dłużniczek. To wszystko zdaniem Sądu Okręgowego powoduje, iż nakład pracy komornika nie może uzasadniać obniżenia należnej mu opłaty stosunkowej.

Również sytuacja majątkowa i wysokość dochodów, w szczególnych okolicznościach sprawy nie uzasadniają uwzględnienia wniosku. O ile oczywiście Sąd zauważa, iż obecnie dłużniczka S. S. pracuje dorywczo uzyskując niewielkie dochodu, zaś E. L. jest bezrobotna, to jednak nie można tracić z pola widzenia, że pomimo rzekomo ciężkiej sytuacji majątkowej były w stanie w miarę systematycznie od lutego 2010 r. wpłacać na poczet egzekwowanego zadłużenia sumy rzędu 200 – 400 zł miesięcznie, łącznie ponad 6000 złotych. Nadto w miesiącu październiku 2013 r. dokonały spłaty zadłużenia bezpośrednio wierzycielowi, jednorazowo w kwocie 38 000 zł. O ile dłużniczki wskazują, iż pieniądze te uzyskały do rodziców w formie darowizn to jednak nie można pomijać, iż postanowiły z nich zaspokoić wierzyciela z pominięciem organu egzekucyjnego. Zdaniem Sądu Okręgowego dysponowanie tak znacznymi sumami niweczy możliwość obniżenia opłaty stosunkowej również przy uwzględnieniu sytuacji majątkowej oraz wysokości dochodów dłużniczek.

Sąd Okręgowy podkreśla, iż ostatnie miesiące przyniosły eskalację wniosków o obniżenie opłaty stosunkowej, a złożenie wniosku w tym przedmiocie stało się niemalże regułą. Z całą stanowczością należy podkreślić, że nie było intencją ustawodawcy formułować zasady w tym względzie. Tylko nadzwyczajne okoliczności i szczególnie ciężka sytuacja majątkowa dłużnika, a wynikająca nie tylko z jego oświadczenia ale i analizy całego postępowania egzekucyjnego – może uzasadniać wniosek o obniżenie opłaty stosunkowej. Taka jednak sytuacja nie zachodzi w niniejszym postępowaniu.

Mając zatem na uwadze powyższe na mocy art. 386 § 1 kpc w zw. z art. 397 § 2 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc należało orzec jak w sentencji.

(...)

1. (...)

2. (...)

3. (...)

(...)